

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ДЕМ'ЯН КОРОТЧЕНКО – ГЕРОЙ, ЧИ ВОРОГ?

Мотузна А.В., *студентка*; СумДУ, гр. Ю-71

Коротченко Дем'ян Сергійович – досить спірна постать, до прийняття закону «Про декомунізацію» вважався героєм. На його честь були названі вулиці і рідне село, встановлені пам'ятник та меморіальні дошки, але 2016 року все, що було пов'язане з цим ім'ям, зникло з українських вулиць. Тож спробуємо розібратися, що сталося із статусом цієї особи.

Коротченко Дем'ян Сергійович народився у багатодітній родині у селі Погребки, що на Сумщині. Як і всі діти, закінчив школу і вже в 17 років пішов працювати. Інтерес до участі в революційних подіях пробудили в ньому старші товариші. У 1915 році був призваний до армії. З цього і почався «кар'єрний шлях» Дем'яна Коротченка. У 1918 році був одним із організаторів червоних партизанських загонів в Україні, які діяли проти німецько-австрійських військ й армії Української Народної Республіки. У листопаді того ж року вступив до РКП(б). Будучи партійним робітником, за своє життя обіймав декілька різних посад, у тому числі голови РНК УРСР, секретаря ЦК КП(б)У й інші. А з 15 січня 1954 року і до останніх днів життя був головою Президії Верховної Ради Української РСР й одночасно заступником голови Президії Верховної Ради Союзу РСР. Перераховуючи посади Дем'яна Сергійовича, складається враження, що для тогочасної радянської системи він і справді був героєм. Хоча безпосередньої участі у здійсненні репресій він і не брав (автор не знайшов підтвердження цього), але і не чинив опору політики русифікації в УРСР. Ця людина просто була коміркою радянської системи. На думку автора, Дем'ян Сергійович слухняно виконував накази «зверху», не думаючи про їх наслідки для місцевого населення, його культури та збереження національної ідентичності.

На початку Другої світової війни бракувало боєприпасів, а на пороховому заводі накопичилися величезні запаси пороху, піроксиліну, військового спорядження. Вони могли потрапити до рук окупантів. З порохового заводу, буквально з-під самого носа німців, червоноармійці на чолі з Д. Коротченком вивезли для потреб Червоної Армії 40 тисяч пудів пороху, евакуювали 35 вагонів іншого

спорядження. На жаль, не потурбувалися про людей, які залишилися на поталу ворогу. У роки війни він чимало зробив для створення і розвитку радянського партизанського руху, знищення німецьких окупантів. Але одночасно здійснював акції проти учасників українського самостійницького руху. 28 листопада 1964 року за великі заслуги перед Комуністичною партією і Радянською державою Дем'яну Коротченку присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці з врученням ордена Леніна і золотої медалі «Серп і Молот». Був нагороджений сімома орденами Леніна, орденами Суворова 1-го ступеня, Вітчизняної війни 1-го ступеня, медалями. Адже для тогочасної влади він справді був героєм.

У 2015 році був прийнятий закон «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». Відповідно до нього у Києві та на Сумщині розпочався процес зміни топоніміки. Було демонтовано пам'ятники та меморіальні дошки радянським і партійним діячам. Іноді активісти це робили на свій розсуд. Так, біля станції метро «Берестейська» вони повалили погруддя колишньому функціонеру КПУ Дем'яну Коротченку». Наступного року його рідному селу повернули стару назву – Погребки (замість Коротченкове). Відповідно до розпорядження голови Сумської обласної державної адміністрації від 19.05.2016 р., у Сумах вулиця на його честь була перейменована на вулицю імені Івана Сірка.

Отже, у радянський період Дем'ян Коротченко був ідеальним членом правлячої верхівки, виконуючи її настанови в УРСР. Саме тому він отримав звання Героя Соціалістичної Праці. Але для пересічного громадянина він залишався партійним чиновником, який не виступав проти політики русифікації в Україні. Тому, на мою думку, його не можна вважати героєм, який стояв на захисті інтересів своєї нації і не сприяв побудові самостійної України. Це була людина своєї (радянської) епохи, захищала інтереси режиму, який був проти української самостійницької державності і докладав свої зусилля для збереження радянської форми державності.

Керівник: Власенко В.М.,
доцент кафедри КПТДП